

Obama giờ a chính trờ ng, th trờ ng và chi n trờ ng... Đ c ếm sâu trong k ho ch kích thích kinh t v a do H Vi n Hoa K bi u quy t hôm Th T 30 là m t đi u kho n làm th gi i khó ch u. Đó là đi u ki n “ch mua hàng M”, m t bi n c gây tranh lu n t i t n Th y Sĩ, t i Th ng Đ nh Kinh T Toàn C u WEF h p Davos vào tu n qua.

Ng i ta nói đ n T ng th ng Barack Obama nh m t Herbert Hoover.

Hoover là v t ng th ng đã ch ng ki n cu c t ng kh ng ho ng 1929-1933, và cùng ng i k nhi m là Franklin Roosevelt đã góp ph n kéo dài kh ng ho ng thành c n ch n đ ng toàn c u. Tr c khi ra đi, năm 1933 đó, Hoover ký đ o lu t “Buy American Act” đ đ nh r ng chính ph M ch đ c mua s n ph m M. Tr c đ y, năm 1930, Hoa K cũng ban hành đ o lu t Smoot-Hawley Tariff Act r t n i ti ng nh m nâng quan thu bi u đánh trên hàng hóa nh p n i vào M. N i ti ng vì gây h a cho m i ng i.

Gi a c n kh ng ho ng vì th trờ ng ch ng khoán s p đ năm 1929, Hoa K có ph n ng b o h m u d ch - protectionism - nh m b o v quy n l i và công ăn vi c làm c a công nhân viên M. R t chính đáng v chính tr mà tai h i v kinh t vì quy lu t “h u qu b t l ng”: các n c khác bèn tr đũa theo ki u “thiên đ a đ ng th”. Và đ ng t, vì cùng ch t chùm v i nhau, khi n cho kh ng ho ng lan r ng và kéo dài, tr thành m t nguyên nhân c a Th Chi n II...

Tu n qua, Hoa K v a tái đi n thành tích y.

M t tu chính án đ c y Ban Chu n Chi Ngân Sách H Vi n lu n vào đ o lu t ban hành k ho ch kích c u kinh t: các đ án xây đ ng hay tu b h t ng ch đ c dùng s t thép M. Đây là m t đ i m i c a đ o lu t “Buy American Act” th i Hoover. Tìm ra chi ti t y trong 647 trang c a k ho ch kích thích kinh t, th gi i m i nh đ n vi c Obama đã kh ng đ nh nhi u l n khi tranh c là “s b o v vi c làm c a dân M”.

Qu c h i khóa 111 trong tay đ ng Dân Ch hoan h ng h quan đ i m y vì là Qu c h i có ch trờ ng b o h m u d ch mẫn li t nh t t nhi u th p niên. Do đó, k ho ch kích c u tr giá 819 t m i có m t vài đi u kho n th c t là k th hàng ngo i và gieo h a cho kinh t. C n nh c l i là năm 2002, T ng Th ng Bush đã đ i đ t ký s c l nh b o v k ngh thép M - n i thu đ ng ch ng 187 ngàn nhân công - khi n 200 ngàn ng i m t vi c trong các ngành ph i s đ ng thép! “H u qu b t l ng” là nh v y! Ti p t c duy trì chánh sách y thì nên g i là b t gì?

V kinh t bên trong, nâng đ k ngh thép c a M là gây thi t h i cho m i ngành k ngh M ph i dùng thép, t ráp ch xe h i máy c y, t i s n xu t t l nh, v i n c trong b p, v i m trong b n, v.v...! V th ng m i v i bên ngoài, M b quy t i c nh tranh b t chính và b tr đũa.

T i Th ng Đ nh Davos, đ ng minh kh ng khít nh t c a Hoa K t i Âu Châu là Th T ng Gordon Brown c a Anh ch còn bi t gi tay than tr i! Ông là ng i nhi t thành ng h Barack Obama và bây gi đang là thi u s tuy t đ i, đ n côi bênh M m t mình, khi Liên Hi p Âu Châu chu n b tr đ n bi n pháp b o h c a M.

Ngay gi a m t v kh ng ho ng khi n dân Âu Châu, k c t i Liên Bang Nga, bi u tình k kh và t kh chính ph, ng i ta đang ch đ i m t cu c chi n m u d ch có th bùng n gi a Hoa

Kể về Liên Âu, về Trung Quốc, về thị trường gì còn lại, từ đến Đỉnh tại Brazil, Colombia, Nam Hàn, Peru... Chỗ cái đời này gì đời nào?

Chưa chắc! Còn nhiều chuyện đời này...

Nhìn từ bên trong, Tổng Thống Barack Obama không kiếm được Quốc Hội khi đến Hạ Viện gài vào trong kế hoạch kích thích kinh tế nhiều chương trình không kích thích được gì mà chỉ khi đến đời lập nên đó, làm 117 dân biểu Quốc Hội bỏ phiếu ủng hộ, cùng 11 dân biểu Dân Chủ. Các mặt hợp tác lập nên để thay đổi nếp sinh hoạt mà dân Mỹ ô nhiễm môi trường, các mặt ủng hộ của Obama chỉ là giới chức. Nhưng ta còn nhớ dù đã có ban tham mưu kinh tế khá trung dung của thời Bill Clinton, Obama đích thân vận là bao công, bỏ công và sẵn sàng tăng chi, xài tiền thu của dân và gọi là “đầu tư” để... các thị trường xã hội, khí trời - và mua phiếu cho kẻ thù.

Đấy là chuyện bên trong, thật kém vui cho một tuấn trắng một kéo dài được một tuấn! Một chỉ một tuấn, nhưng ta đã bình luận là Obama hỏi gì... Jimmy Carter, bao công vận đến nỗi và gây thù với đời ngoi. Lẽ bình luận này xuất phát từ đảng Dân Chủ, từ thành phần năm ngoái đã ủng hộ Nghị Sĩ Hillary Clinton.

Nhìn từ bên ngoài, tình hình còn gay go hơn vậy.

Hãy nói về bối cảnh trước. Chính quyền mới của Barack Obama đang phải đối phó với một trận chiến quân sự tại Afghanistan, một trận chiến chính trị với Liên Bang Nga, và một trận chiến kinh tế với một thị trường đang mất niềm tin và rút nhiều vốn kinh tế tại hai đang đời ngoi vào chính trường. Cuộc bầu cử mà gần tại Iraq vào ngày Thứ Bảy 30 tháng năm mất tinh thần của một người vận hành là ông Bush. Nhưng khó khăn với các đảng mình hay đời tác kinh tế thì còn nguyên.

Liên Bang Nga bắt đầu nếm mùi khủng hoảng, từ hai đối với ngân sách nhưng vẫn còn chỉ 400 tỷ Mỹ kim dự trữ để vượt cơn sóng dữ. Nhưng, từ Tháng Tám năm ngoái tại Georgia từ đời nay tại Ukraine, Thủ Tướng Vladimir Putin đã công khai nhún tay và thách thức khả năng chống đỡ của Hoa Kỳ - mà không gặp một sự kháng cự đáng kể.

Trong khi vậy, hàng rào phòng thủ của Âu Châu bắt đầu rung chuyển - và sự tại tại. Liên Bang Đức của Thủ Tướng Angela Merkel thì hòa và thân thiện với Nga, Quốc hội Pháp của Thủ Tướng Nicolas Sarkozy thì gây chuyện đảng không khí để cho thị trường tại Pháp.

Chỉ tại của Âu Châu trong sáu tháng đầu năm, Quốc Hội Tiệp thì... bên trên nghĩ lại vì ngay tuy nhiên đầu và đang thị trường ép rút ngân của Nga trước sự hỗ trợ của chính quyền Obama. Chính phủ Tiệp về đình hoãn việc biểu quyết Hiệp Định Lisbon, vẫn kiên sự trở thành hiện pháp Âu Châu. Lý do chính thức và chính đáng được thông báo là vì Tiệp không biết sự đảng đâu!

Chỉ vì Hoa Kỳ thời Bush đã quyết định sự thất bại thị trường phòng thủ chiến lược - là chỉ ngăn chặn hai tại đến bỏ công Âu Châu - tại Ba Lan và Tiệp. Hoa Kỳ thời Obama thì đòi bãi bỏ thị trường vậy. Liên Bang Nga thì cho rằng thị trường phòng thủ là sự khiêu khích. Các nước Âu Châu còn lại thì đang bắt khủng hoảng kinh tế tài chính, hết thất bại với việc mở rộng NATO

cho hai quốc gia đang nằm trên cái đất của Nga là Georgia và Ukraine, và chia biệt số bài của ai.

Trong hoàn cảnh đó, Cộng Hòa Tiệp muôn biết là Hoa Kỳ sẽ bỏ o v các nước Đông Âu thì cũ nào và mình nên hị nh p vào Âu Châu thì đâu thì khị mang hị a.

Khi b c t ng Bá Linh b đ p v n 20 năm tr c, không ai ng là Đông Âu dân ch s lao đao nh v y, Tây Âu thì nhu nh c nh v y, và Hoa Kỳ l i ng ngác b t đ nh nh v y! Đúng lúc y, Quốc Hội Mỹ đồng đ c ra l nh “Phị mua hàng Mỹ!” tr c s g t gủ c a v t ng th ng đã th i lên gi c m th t ch t quan h chi n l c gi a Hoa Kỳ và Âu Châu!

T i h i ngh tu n t i Munich v chnh sách an ninh (Munich Conference on Security Policy, t ngày sáu đ n tám tháng Hai) các t ng tr ng ngo i giao và qu c phòng c a Âu Châu và Liên Bang Nga s l ng nghe l i phát bi u c a phái đoàn Hoa Kỳ. Ch mong là khi y, Phó T ng Th ng Joe Biden s không nói d i - nh m i khi.

Chuy n ly k và kinh hoàng nh t mà đa s dân Mỹ không bi t - và gi i chính tr c n gi u bi n, vì m c tiêu d a dân đ h t phi u - là Hoa Kỳ có hy v ng ra kh i suy tr m s m h n m i x khác và th t s không b kh ng ho ng trong c c u. Kh ng ho ng n u có là trong s thi u l ng thi n c a chính tr ng. Ng c l i, các qu c gia khác, t Âu qua Á, đ u s đi u đ ng r t lâu và r t sâu.

Lý do: là m t xã h i th ng tr c ch p nh n đ i thay - quy lu t đào th i và canh tân - Hoa Kỳ có th v p ngã nh ng dù có ngã v n ngã v phía tr c và l m c m đ ng d y. V kh ng ho ng tài chánh tại h i đã mạnh nha t Tháng Chín năm kia và đ c x lý t Tháng Chín năm ngoi. Nhi u đ i gia tài chánh đã phá s n nh ng n c Mỹ không b lo n. Ng c l i, các qu c gia t i Âu Châu và c Á Châu thì coi tr ng s n n đ nh, tr c nh t là xã h i, nên th ng ph n ng ch m, th ng là quá ch m. Quán tính y càng đ gây ra kh ng ho ng xã h i khi kinh t sa sút n ng. Chuy n y đang x y ra cho c ch c qu c gia.

Ph n kia, v i giá d u thô s p đ trong v n v n có m y tháng, Liên Bang Nga cũng khó tránh đ c kh ng ho ng, t xã h i b t đ u đ i lên chính tr . Nh ng Putin v n còn chi m th th ng phong nh cái tr n Georgia t năm ngoi. Nhìn v dài, Liên Bang Nga không th tìm l i t th xa x a c a Liên Bang Xô Vi t, nh ng Putin có th i c ch ng m t năm đ chinh ph c l i nh h ng đã m t t bi n Baltic xu ng vùng Balkan. Đ y l i là th i đi m Hoa Kỳ mu n th a hi p. Còn Obama thì mu n gi i quy t cho xong chuy n A Phú Hãn. C h i b ng vàng cho Liên Bang Nga.

Vì v y, ng i ta ch xem t ng th ng m i c a Mỹ s làm gì cho chi n tr ng này, v i ph ng ti n nào? N u có tăng quân s g p đôi thì Hoa Kỳ ch có h n 60 ngàn quân bên 30 ngàn lính c a Minh c NATO. Dù mu n áp đ ng chi n l c đ n quân c a Bush t i Iraq, Hoa Kỳ không th ki m soát đ c lãnh th A Phú Hãn và gây đ đ ng l ng - momentum - đ th a hi p v i l c l ng Taliban và di t s ch h u c c a al-Qaeda, nh Chính quy n Bush đã thi hành t i Iraq khi v n đ ng đ c s h p tác c a các lãnh t Sunni.

Ng c l i, v i c tìm đ ng ti p v n cho liên quân Mỹ-NATO t i A Phú Hãn s gây thêm s c ép

về Pakistan và đòi hỏi sự hợp tác của Nga tại Trung Á - hay của Iran, về cái giá rẻ tiền.

Rất cuộc thì tám năm sau chiến dịch A Phú Hãn, khủng bố al-Qaeda tàn lụi thành mặt vang bóng của chiến công 9-11 năm xưa. Nhưng Hoa Kỳ vẫn mắc cấn trong hình thái chiến tranh du kích với lực lượng Taliban tại A Phú Hãn và các tộc trưởng Hồi giáo cục đoan tại vùng biên vực giữa A Phú Hãn và Pakistan.

Khi Mỹ mắc cấn như vậy, các đối thủ không ngại yên, từ Moscow tới Tehran. Còn các đồng minh thì phớt phàng lo lắng. Sau sự thúc thủ của Ukraine vào đầu năm, quyết định nhấc cờ của Cộng hòa Tiệp vào tuần qua là một nhấc nh...

Nhìn từ bên ngoài, mỗi khi Mỹ có lãnh đạo mới thì đối thủ tìm ra cách hời và đồng minh đối chọi sẽ bối rối. Tu chính án bỏ vỏ bọc thép vạ ban ra sẽ phủ phàng về thối son sứt của Obama...